

УДК 675.1:657.6

*Асист. І.І. Стеців, канд. екон. наук;
ст. викл. Р.І. Стеців, аспір. Я.М. Косів – ЛКА*

МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ ЩОДО РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ ДЛЯ ПОТРЕБ УПРАВЛІННЯ

Запропоновано методику формування облікової інформації щодо розрахунків з постачальниками. В основу методики покладено системний підхід організації облікового процесу.

Assist. I.I. Stetsiv, sen. teacher R.I. Stetsiv, doctorate Ya.M. Kosiv – LCA

Technique of formation of the registration information concerning accounts with the suppliers for needs of management

The technique of formation of the accounting information about accounts with the suppliers is offered. In a basis of a technique the system approach of organization of registration process is fixed.

Торговельна діяльність є досить складною галуззю і видом господарської діяльності підприємства. Рациональне функціонування торгівлі потребує вмілого і грамотного управління, яке здійснюється за різними напрямками та аспектами. Одним із важливих об'єктів господарювання торговельного підприємства є розрахунки за товарними операціями, управління яким вимагає наявності багатоступеневої економічної інформації. Така інформація необхідна для потреб зовнішніх та внутрішніх користувачів. Особливу вагу вона має в частині потреб керівників різних рівнів менеджменту підприємства, бо служить основою для прийняття управлінських рішень.

Дослідження літературних джерел у сфері бухгалтерського обліку дають підстави зробити висновки, що питання формування облікової інформації щодо розрахунків з постачальниками і покупцями не достатньо пов'язують з такими потребами, що, у свою чергу, негативно впливає на здійснення контролю розрахункових операцій. В основному при розгляді питань щодо цих топологічних ділянок зупиняються на порядку аналітичного обліку розрахунків, який передбачає створення інформації в розрізі контрагентів за кожною операцією та формування залишків на перше число наступного за звітним місяця [1, с.340-350; 2, с.35-45; 5, с.125-131, 507-509]. Унаслідок цього реєстри аналітичного і синтетичного обліку, форми звітності, в яких узагальнена інформація щодо розрахунків, не забезпечують її наявності за необхідними розрізами і термінами для використання її внутрішніми користувачами з метою оперативного регулювання взаємовідносин з партнерами. На наш погляд, проблему можна вирішити через визначення чинників, що впливають на формування інформації й належну організацію управлінського обліку цих операцій.

Огляд доступної нам наукової літератури з бухгалтерського обліку [3-4] дозволяє вказати на відсутність характеристики чинників та методики формування інформації управлінського обліку щодо розрахунків з постачальниками і покупцями.

Беззаперечно вирішення такого завдання потребує застосування системного підходу, який обумовлює розгляд розрахунків як частини схеми облікового процесу, а саме топологічних ділянок обліку на всіх його етапах та використання методик впорядкування об'єктів організації технології, якими, за визначенням вчених, є облікові номенклатури, носії інформації, рух носіїв інформації та забезпечення [6, с.32-35; 8, с. 88-104].

Тому, метою даного дослідження є адаптація обліку розрахунків з постачальниками і покупцями до системного підходу організації облікового процесу для розробки методики створення облікової інформації згідно з потребами внутрішніх користувачів, що сприятиме покращенню управлінських рішень у цій галузі менеджменту. На наш погляд, основним чинником, що здійснює вплив на створення інформації щодо розрахункових операцій є класифікація постачальників і покупців, яка дає змогу сформувати розрізи інформації бухгалтерського і внутрішньогосподарського обліку здійснення контролю та аналізу стану розрахунків, тобто впливає на формування облікових, контрольних і аналітичних номенклатур.

Отже, першочерговим завданням є визначення облікових номенклатур. Облікові номенклатури – це параметри, за якими господарська операція буде відображена в обліку [8, с.90]. З метою визначення облікових номенклатур досліджують потреби користувачів інформації [7, с.491]. Такий підхід доцільно застосувати для визначення потреб внутрішніх користувачів інформації стосовно розрахунків. Для цього використаємо спосіб анкетування. Анкета може мати такий вигляд (табл. 1).

Табл. 1. Анкета визначення потреб внутрішніх користувачів інформації

Господарський об'єкт	Розрізи інформації	Термін подання
1. Розрахунки з постачальниками	Дотримання договірної дисципліни в частині поставки, та її оплати, щодо кожного постачальника у розрізі договорів.	- щоденно; - узагальнено у розрізі постачальників раз на місяць.

Склав _____
(підпис)

Анкета носить адресний характер і дає змогу систематизувати потреби в інформації керівників всіх рівнів менеджменту підприємства.

Досліджені потреби слід виразити через облікові номенклатури, які необхідно організувати організаційним документом, яким є система облікових номенклатур. На основі досліджень потреб працівників споживчих товарів вона, на наш погляд, буде такою (табл. 2).

Для формування носіїв інформації управлінського обліку доцільно застосувати загальну методику формування носіїв облікової інформації [6, с.49-52].

Носії облікової інформації формуються під впливом номенклатур, які виражаються певними реквізитами. Їх поділяють на реквізити-ознаки та реквізити-основи; перші характеризують якісну, а другі – кількісну сторону облікованих об'єктів. Реквізит – мінімальна структурна одиниця економічної інформації, яка не підлягає подальшому смислового поділу.

Табл. 2. Система облікових номенклатур

Етапи облікового процесу Топологічні ділянки обліку	Первинний етап		Поточний етап		Підсумко- вий етап		Бухгалтерський архів	
	носії інформації	облікові номенкла- тури	носії інформації	облікові номенкла- тури	носії інформації	облікові номенкла- тури	носії інформації	облікові номенкла- тури
1. Облік розрахунків з постачальниками	Картка обліку	№, дата угоди; термін поставки; сума; термін оплати	Зведена картка обліку	№, дата угоди; сума; відхилення; наслідки; відповідальність пропозиція	Узагальнений огляд	Сума відхилень; результат; пропозиції; заходи	Фактична номенклатура справ внутрішньогосподарського (управлінського) обліку	Індекс; назва; кількість; термін зберігання; примітка

На розробку форми носія інформації впливає низка чинників які визначені вченими як такі: характер, призначення, склад потрібних документів, рух у процесі обробки, визначення осіб, які створюють носій та беруть участь в обробці, кількість його примірників, спосіб виконання облікових робіт (ручний чи автоматизований) [6, с.49-50].

На наш погляд, основними є облікові номенклатури та спосіб виконання робіт. Методика і техніка розробки носіїв інформації внутрішньогосподарського (управлінського) обліку має узгоджуватися із загальними вимогами і передбачає виконання таких робіт:

- структуризація облікових номенклатур на основі їх схеми для точного вираження потреб користувачів у формі носія інформації;
- проектування зон розміщення реквізитів передбачає: послідовність розміщення доступна для введення в ЕОМ; логічний і арифметичний зв'язок; зручність запису; прийнятна для читання.
- вибір форми розміщення реквізитів у зони;
- компонування елементів інформації у ланки, ланок – у зони і загальний монтаж форми;
- креслення ескізу;
- розрахунок загальної площі та вибір формату: довжина аркуша (розмір бічних полів + підсумок граф (рубрик) + товщина всіх вертикальних ліній); ширина (аналогічно);
- редагування форми (коригування розміщення окремих елементів реквізитів на аркуші, викреслювання їх за зонами; вибір форми розміщення і формату);
- форма документа: анкетна, зональна, табельна чи комбінована форма.

При цьому необхідно дотримуватись загальних вимог:

- поряд розташовують реквізити, які заповнює або обробляє одна особа, графі реквізитів, що перебувають в арифметичній та логічній залежності, графі тексту та коду тощо;
- довідкові дані розміщують на зворотному боці документа.

Табл. 3. Картка обліку розрахунків з постачальниками
_____ р.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23			
№	дата	сума	термін	сума	документ	термін	сума	фактично	вдхилення	Наслідки (відповідальний)									Наслідки			Відповідальність			Результат
										термін	сума	документ	термін	сума	термін	сума	термін	сума	вдхилення	вдхилення (+, -)	відповідальний	пропозиція			
Договір			Договір	Договір	Договір	Договір	Договір	Договір	Договір	Договір	Договір	Договір	Договір	Договір	Договір	Договір	Договір	Договір	Договір	Договір	Договір	Договір			

Склав менеджер _____
(підпис)

Дотримуючись наведених вище правил можна запропонувати таку форму реєстра управлінського обліку розрахунків з постачальниками за товарними операціями (табл. 3).

За даними карток, можна узагальнити інформацію у розрізі всіх постачальників. Такий облік дає змогу здійснювати щоденний контроль розрахункових операцій і створює можливість проведення аналізу стану розрахунків.

Вчені України відзначають велику роль обліку для здійснення контролю та аналізу розрахункових операцій при прийнятті управлінських рішень. Ми поділяємо таку точку зору і вважаємо, що наведений вище підхід організації номенклатур та їх носіїв дає змогу раціонально організувати облік, контроль і аналіз розрахунків, тобто інформаційне забезпечення управління розрахунковими операціями підприємства. Це створить можливість для оперативного реагування на відхилення та сприятиме прийняттю ефективних управлінських рішень щодо стосунків з контрагентами, покращення комерційної роботи торговельного підприємства, попередження штрафних санкцій, своєчасного нарахування резервів сумнівних боргів тощо.

Література

1. **Бутинець Ф.Ф.** Бухгалтерський фінансовий облік: Підручник. – Житомир: ЖІТІ, 2000. – 608 с.
2. **Верига Ю.А. Заєць О.В.** Бухгалтерський облік в основних галузях господарства споживчої кооперації. – К.: Лібра, 1997, т. 2. – 312 с.
3. **Голов С.Ф.** Управлінський облік: Підручник. – К.: Лібра, 2003. – 704 с.
4. **Друри К.** Введение в управленческий и производственный учет/ Пер. с англ. Под ред. С.А. Табалиной. – М.: Аудит, ЮНИТИ, 1994. – 560 с.
5. **Пушкар М.С.** Фінансовий облік: Підручник. – Тернопіль: Карт-бланш, 2002. – 628 с.
6. **Сопко В. Завгородній В.П.** Організація бухгалтерського обліку, економічного контролю та аналізу: Підручник. – К.: КНЕУ, 2000. – 260 с.
7. **Ткаченко Н.М.** Бухгалтерський фінансовий облік на підприємствах України: Підручн. – 5-те вид., допов. й перероб. – К.: А.С.К., 2000. – 784 с.
8. **Стеців І.І.** Організація облікового процесу в умовах реформування системи бухгалтерського обліку України (на прикладі малих підприємств)- Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук. – Львів: Львівська комерційна академія Укоопспілки, 2002. – 248 с.
9. **Стеців І.І.** Інформаційна система менеджменту в сучасних умовах економічної діяльності: проблеми і рішення. Формування нової парадигми економічної теорії в Україні. Спецвипуск 8 Фінансові аналітичні інструменти реформування економічної системи України/ За ред. проф. З.Г. Ватаманюка. – Львів: Інтереко, 2001. – С. 486-54.

УДК 674.02:621.923

Аспір. Б.О. Магура¹ – УкрДЛТУ

РОЗРАХУНОК КОМПОНЕНТІВ АБРАЗИВНОЇ МАСИ ТА РЕЦЕПТУРА ВИГОТОВЛЕННЯ АБРАЗИВНИХ КРУГІВ

Наводиться обґрунтування вибору і розрахунок масових часток компонентів абразивних кругів. Описано технологію виготовлення абразивних кругів.

В.О. Magura – USUFWT

Calculation of abrasive mass components and technology of abrasive disks producing

Substantiation of the choice and calculation of abrasive disks components is given. Technology of abrasive disks producing is described.

¹ Наук. керівник: проф. В.М. Голубець, д-р техн. наук – УкрДЛТУ